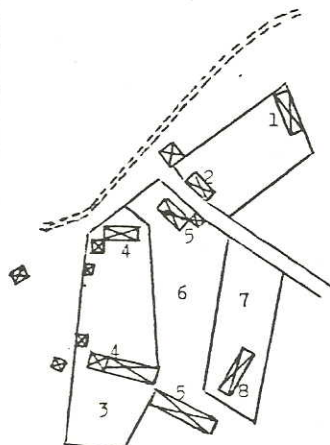

1700- och 1800-talen

De gamla storfamiljegårdarna Nasume, Norrgårde och Rangvalds hade genom partklyvning delats redan vid 1600-talets slut. Denna splittring av gårdarna fortsätter i ökad takt under 1700- och 1800-talen. På de gamla gårdstomterna tränges småningom 6 till 7 olika parter. Bilden härinvid ger exempel på fördelningen av gårdsplanen vid Rangvalds år 1797.

Rangvalds, fördelning av gårdstomt 1797.

Gårdsdelningarna medförde mycket invecklade ägareförhållanden av odlingsjorden med små, splittrade och från varandra skilda lotter.

1 o. 2	Per Mathisson, ändelaget NO nya qvian för 1/4
3 o. 4	Nils Hansson åt V. för 1/4
5 o. 6	Kyrkv. Nils Nilsson, mellerst, för 1/4
7 o. 8	Skräddaren Thomas Persson Vesterblad och Per Persson åt Ö. för vardera 1/8 uti hemmanet.

Myndigheterna sökte nödtorftigt rätta till detta genom en serie skiften. Vid 1800-talets mitt tar man itu även med trångboddheten på gårdstomterna. En del av parterna får förelägganden att flytta ut och bygga nya gårdshus på andra håll i bygden. Detta medförde för Nasum-bygdens del att de gamla övergivna medeltida boplatserna åter kom att tas i bruk.

Så flyttades t.ex. en Nasume-gård ut till den plats där fordom Mickels gård låg. En Norrgårdebonde byggde sin gård på Blisångsgårdens plats och även de gamla Kvie- och Kamblause-tomterna blev bebyggda.

Samtidigt härmed skeddenentökad gavstyckning av gårdsmark genom arv och genom försäljning. Bönderna gav tillstånd om uppsättande av backstugor på sina ägor.

Befolkningstrycket under särskilt 1800-talets mitt tvang fattiga familjer ut på marker som egentligen inte kunde bära en stadigvarande bosättning. Deras slit att ur de steniga åkerlapparna skaffa föda för dagen kan ännu spåras i marker som nu skogen långsamt återerövrar eller som våldtagits av den militära makten. Trots detta var de tvungna att göra dagsverken hos bönderna, att arbeta vid kalkugnarna - i Nasume-bygden finns rester av två stycken sådana - eller vid tjärdalarna och kolmilorna. Fisket gav gott bidrag till livsuppehållet och flertalet karlar var med i fiskarlag vid Stav eller Blåhäll eller kanske Gnisvärd. Sjön lockade de unga männen och många av dem tog hyra som sjömän, lämnande kvinnor och gamlingar att plocka åkersten till stentunarna och hacka upp åkerdiken.

Här är inte platsen att ge släkt- och personhistoriska skildringar, även om material långt ifrån saknas. Arkivhandlingar, folktraditioner och andra källor har mycket att berätta om folket i Nasum. En man som ville skapa åt sig en levnadsteckning som skulle bestå i evig tid, var